

PŮSTNE KATECHÉZY

Štvrté Božie prikázanie

"Cti svojho otca i matku svoju!"

Zachovávanie štvrtého prikázania má aj svoju odmenu: *"Cti svojho otca a matku svoju, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh!"* (Ex 20,12)

Rodina v Božom pláne

Manželské spoločenstvo je založené na súhlase manželov. Manželstvo je zamerané na dobro manželov a na plodenie a výchovu detí. Kresťanská rodina je "domáca cirkev", je spoločenstvom viery, nádeje a lásky; je obrazom spoločenstva Otca, Syna aj Duchu Svätého. Rodina je prvotná bunka spoločenského života. Autorita, stálosť a životné vzťahy vnútri rodiny tvoria základy slobody, bezpečnosti a bratstva v rámci spoločnosti. Rodina je miestom, kde je možné už od detstva si osvojovať morálne hodnoty, učiť sa vzťahu k Bohu a správne užívať slobodu. Rodina má žiť tak, aby sa jej členovia naučili starať sa o mladých, starých, o chorých alebo o mentálne, či telesne postihnuté osoby.

Povinnosti detí

Štvrté prikázanie zaväzuje k úcte voči svojim rodičom / otec a matka, starí, krstní, birmovní rodičia / a k predstaveným / učiteľ, kňaz, biskup, pápež, starosta, primátor, prezident.../

Slovo autorita, znamená pomôcť rásť. / ľudsky, odborne i duchovne /

Úcta k rodičom spočíva vo:

a) VĎAČNOSTI - za to, že darovaním života, svojou láskou a prácou priviedli svoje deti na svet a umožnili im rásť vo veku, múdrosti a milosti.

b) POSLUŠNOSTI - kým dieťa žije v dome svojich rodičov, má poslúchnuť každú ich žiadosť odôvodnenú vlastným dobrom alebo dobrom vlastnej rodiny. Deti majú poslúchať aj rozumné príkazy svojich vychovávateľov a všetkých, ktorým ich rodičia zverili. Ale ak je dieťa presvedčené, že rodičia mu kážu urobiť, čo je morálne zlé (hriech), nesmie poslúchnuť. Poslušnosť sa neviaže ani na voľbu životného partnera alebo životného povolania. Poslušnosť voči rodičom prestáva osamostatnením sa detí, no úcta zostáva. Štvrté prikázanie pripomína aj dospelým deťom zodpovednosť voči rodičom. Podľa svojich možností im majú poskytovať hmotnú a morálnu pomoc v rokoch staroby, aj v čase choroby, modliť sa za nich.

Povinnosti rodičov

Rodičia majú povinnosť starať sa o výchovu svojich detí. Výchovná úloha rodičov je taká dôležitá, že ak chýba, je ťažké nahradiť ju. Rodina je vhodným miestom na:

a) výchovu k čnostiam - znamená to viesť deti k odriekaniu, zdravému úsudku, sebaovládaniu. Rodičia majú veľkú zodpovednosť za to, aby dávali dobrý príklad svojim deťom.

b) výchovu k viere - už od prvých rokov života majú uvádzať deti do tajomstiev viery. Je poslaním rodičov naučiť svoje deti modliť sa, zúčastňovať sa na eucharistickom spoločenstve. Rodičia majú právo vybrať pre svoje deti takú školu, ktorá zodpovedá ich vlastnému presvedčeniu. Majú povinnosť podľa možnosti voliť také školy, ktoré budú čo najviac pomáhať v ich úlohe kresťanských vychovávateľov.

Povinnosti občianskych predstaviteľov moci

Štvrté prikázanie nám nariaďuje ctíť si aj tých, ktorým je zverená moc v spoločnosti. Tí, čo ju vykonávajú, majú ju vykonávať v duchu služby. Predstavitelia politickej moci sú povinní rešpektovať základné práva ľudskej osoby. Vykonávanie moci je morálne obmedzené. V prípade, že predstavitelia svetskej moci ustanovujú zákony, ktoré nie sú v súlade s morálnym zákonom, neviaže nás povinnosť poslušnosti.

Povinnosti občanov

Povinnosťou občanov je prispievať spolu s občianskou mocou k dobru spoločnosti v duchu pravdy, spravodlivosti, solidarity a slobody. Podriadenosť autorite a spoluzodpovednosť za spoločné dobro vyžadujú z morálneho hľadiska platiť dane, uplatňovať volebné právo a brániť krajinu. Bohatšie národy sú povinné, nakoľko je to možné, prijať cudzincov hľadajúcich bezpečie a prostriedky na živobytie, ktoré nemôžu nájsť vo svojej pôvodnej vlasti. Pristáhovalce je povinný rešpektovať hmotné a duchovné dedičstvo krajiny, ktorá ho prijala, poslúchať jej zákony a prispievať na jej náklady.

Odboj proti útlaku politickej moci môže oprávnené siahnuť po zbraniach iba vtedy, keď sa súčasne vyskytujú tieto podmienky:

- 1) keď sa isto, závažne a dlhý čas porušujú základné ľudské práva
- 2) keď sa vyčerpali všetky ostatné prostriedky
- 3) keď sa tým nevyvolajú ešte horšie neporiadky
- 4) keď je oprávnená nádej na úspech
- 5) keď nie je možné rozumne predvídať lepšie riešenie